

**В.М. Ждан,
М.Ю. Бабаніна,
Є.М. Кітура,
Л.М. Шилкіна,
І.В. Іваницький,
Г.В. Волченко,
М.В. Ткаченко,
О.А. Кир'ян**

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ НА КАФЕДРІ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ І ТЕРАПІЇ

*Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»
вул. Шевченка, 23, Полтава, 36011, Україна
Higher educational institution of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy"
Shevchenka Str., 23, Poltava, 36011, Ukraine
e-mail: fmedicine@mail.ru*

Ключові слова: *навчально-практичний центр, самостійна робота, інтернатура, фах «Загальна практика – сімейна медицина»*

Key words: *educational and practical center, self-education, postgraduation, speciality "General practice – family medicine"*

Реферат. *Организация обучения врачей-интернов на кафедре семейной медицины и терапии. Ждан В.Н., Бабанина М.Ю., Китура Е.М., Шилкина Л.Н., Иваницкий И.В., Волченко Г.В., Ткаченко М.В., Кирьян Е.А. В статье рассмотрены особенности организации обучения врачей-интернов на кафедре семейной медицины и терапии: амбулаторный прием, курация больных в стационаре, участие в подготовке клинических и клинико-анатомических конференций, реферативных обзоров, мультимедийных презентаций; изложены формы дистанционного обучения, организации научно-исследовательской работы врачей-интернов, занятия в учебно-практическом центре.*

Abstract. *Organization of training of interns at the department of family medicine and therapy. Zhdan V.M., Babanina M.Ju., Kitura Je.M., Shylkina L.M., Ivanyc'kyj I.V., Volchenko G.V., Tkachenko M.V., Kyr'jan O.A. The article considers features of organization of training of interns at the department of family medicine and therapy: outpatient care, follow-up of patients in the hospital, participation in the preparation of clinical and clinical-anatomical conferences, abstract reviews, multimedia presentations; describes forms of distance learning, organization of scientific work of interns, study in the educational and practical center.*

Мета циклу інтернатури (спеціалізації) – підготовка лікарів загальної практики – сімейних лікарів відповідно до чинних директивних документів і згідно з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина», набуття ними професійних практичних навичок і вмінь, формування професійних компетенцій, необхідних для самостійної лікарської діяльності, формування сімейного лікаря як організатора та координатора лікувально-діагностичної та профілактичної роботи на територіальній дільниці [2]. Проблема підвищення якості професійного навчання протягом багатьох років знаходиться в центрі уваги педагогічної науки та практики.

Найважливішою метою сучасних освітніх програм у світлі реформування медицини є закріплення системи безперервної медичної освіти, коли післядипломна і самоосвіта стають не менш

важливими, ніж додипломне навчання. Звичайно, виконання цієї мети залежить від багатьох складових: наявності сучасних навчально-методичних програм та посібників, високого рівня теоретичної та практичної підготовки як викладачів кафедр післядипломної освіти, так і керівників інтернів на базах стажування, технічного оснащення вузів та лікарень. У процесі становлення особистості фахівця величезне значення набуває вміння самостійно поповнювати знання та орієнтуватися у великому потоці інформації [5].

Специфіка медичної освіти в цілому зумовлюється необхідністю не тільки теоретичної підготовки, а й повного опанування практичними навичками саме на етапі навчання, а не в процесі трудової діяльності. Це є переконливим поясненням наявності заочної частини навчання на базах стажування. Основною метою роботи лікарів-інтернів на базах стажування є засвоєння

професійних практичних навичок і вмій, вивчення основних особливостей організації роботи лікаря загальної практики-сімейного лікаря та підготовки лікаря до самостійної роботи в амбулаторії (відділенні) сімейної медицини. Виконання навчальної програми на базі стажування досягається шляхом їх практичної лікарської діяльності під керівництвом безпосереднього керівника інтернів в амбулаторії (відділенні) сімейної медицини протягом всього періоду перебування на базі [4].

Згідно із сучасними вимогами до організації навчального процесу, більший обсяг навчального часу виноситься на самостійну роботу. Вона організовується з урахуванням принципів, що передбачають комплексний підхід, високий рівень знань, їх навчальний і творчий характер та індивідуальність. Теми для засвоєння матеріалу у формі самостійної роботи сприяють оволодінню практичними навичками з різних розділів (невідкладних станів, клінічної лабораторної й інструментальної діагностики) [3].

З метою підвищення теоретичної обізнаності лікарів загальної практики – сімейної медицини і відпрацювання практичних навичок в умовах, максимально наближених до повсякденної праці лікаря загальної практики, у 2013 році на базі амбулаторії № 1 центру ПМСД № 2 м. Полтави був створений кафедральний навчально-практичний центр загальної практики – сімейної медицини. Саме це зумовило розподіл центру на дві частини – мультидисциплінарну лабораторію та навчально-методичну лабораторію. Завданням навчально-методичної лабораторії є підвищення теоретичного рівня знань лікарів-інтернів та лікарів-курсантів. Для цього лабораторія обладнана комп'ютерною технікою, мультимедійним проектором, має власну бібліотеку навчально-методичної літератури. Після опанування теоретичної частини програми лікарі мають можливість відпрацювати практичні навички в мультидисциплінарній лабораторії. Необхідно відзначити, що з цією метою мультидисциплінарна лабораторія має повний перелік обладнання, необхідного сімейному лікарю в його повсякденній діяльності та затвердженого наказом МОЗ про табель оснащення амбулаторії загальної практики – сімейної медицини, зокрема отофтальмоскоп, пульсоксиметр, пікфлоуметр, таблиці для перевірки гостроти зору та набір тонометрів для вимірювання внутрішньоочного тиску за методом Маклакова. У мультидисциплінарній лабораторії лікарі мають можливість відпрацювати навички роботи

з електрокардіографом, визначити ріст, вагу, об'єм талії, розрахувати індекс маси тіла.

Окрім того, на базі мультидисциплінарної лабораторії співробітниками кафедри разом з лікарями-інтернами та курсантами проводиться лікувально-консультативна робота. Для цього лабораторія оснащена ультразвуковим апаратом експертного класу, який дозволяє проводити всі сучасні ультразвукові обстеження, включаючи зсувнохвильову еластографію. Окрім сучасного електрокардіографічного обладнання, мультидисциплінарна лабораторія оснащена комплексом моніторингу артеріального тиску та електрокардіографічного холтерівського моніторингу, апаратом ультразвукової денситометрії.

Лікарі-курсанти та лікарі-інтерни мають можливість взяти безпосередню участь у проведенні цих досліджень та отримати уявлення про можливість сучасних ультразвукових методів дослідження, денситометричного дослідження та їх інтерпретацію.

Останнім часом співробітниками кафедри на базі навчально-методичної лабораторії засновані клуби пацієнтів із захворюваннями серцево-судинної системи, кісток та суглобів, у яких підвищується рівень обізнаності пацієнтів центру ПМСД з профілактики та сучасних методів лікування хвороб серця, зокрема артеріальної гіпертензії, аритмій, серцевої недостатності, хвороб суглобів та кісток, остеопорозу та остеоартриту. Залучення до цієї роботи лікарів – курсантів та лікарів – інтернів дає можливість відпрацювання навичок профілактичної роботи, яка є основним напрямком у діяльності лікаря загальної практики – сімейної медицини.

Лікарі-інтерни оволодівають основними практичними навичками, що передбачені освітньо-професійною характеристикою лікаря-спеціаліста та самостійно працюють над засвоєнням навчального матеріалу під час навчання на денних і заочних базах стажування; поряд з аудиторною є однією з форм навчального процесу та вагомою його складовою.

Дистанційне навчання при підготовці лікарів-інтернів – це інноваційна організація навчального процесу, яка реалізується в специфічній педагогічній системі, що спирається на принципи самостійного навчання лікаря й інтерактивної взаємодії викладача й інтерна.

У навчальному процесі на всіх циклах професійного удосконалення лікарів ми використовуємо такі дистанційні технології:

1. Телелекції і телесемінари (на основі відео-конференції), які проводяться в регламентованому часі.

2. Віддалені джерела медичної інформації з ресурсів Інтернету.

3. Мультимедійні і навчально-контролюючі системи (на основі Інтернет-технологій).

Сучасні комп'ютерні програми дозволяють забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації, а нові технології, такі як інтерактивні навчальні посібники, мультимедійний контент, Інтернет, сприяють більш активному залученню лікарів до процесу навчання [1].

Цікавою формою організації самостійної роботи є участь інтернів у клінічних і патологоанатомічних конференціях, на яких вони самостійно доповідають історію хвороби, роблять реферативні огляди, мультимедійні презентації.

Важливим розділом самостійної роботи є формування навиків пошуку та оцінювання сучасної наукової інформації із впровадження адаптованих доказових рекомендацій в амбулаторну практику. З цією метою лікарі-інтерни готують реферативні огляди, з якими вони виступають на семінарських заняттях, клінічних конференціях. Основна мета рефератів – поглиблення вивчення конкретної проблеми внутрішньої медицини. Крім того, велика увага

на кафедрі приділяється роботі із сучасними клінічними протоколами і рекомендаціями, що дозволяє здійснити мінімально достатній обсяг медичної допомоги в будь-якій клінічній ситуації з його подальшим поширенням.

Науково-дослідна робота лікарів-інтернів (НДР), як одна із форм позааудиторної роботи, формує здатність до аналізу й узагальнення матеріалу, розвитку клінічного мислення, критичного осмислення даних літератури. Для НДР інтерни використовують результати, отримані під час обстеження або лікування хворих, звіти і науково-практичний аналіз діяльності відділень, порівняльний аналіз показників діяльності закладів охорони здоров'я.

Для виконання зазначених завдань в індивідуальному плані лікаря-інтерна є докладний план його роботи на кафедрі та базах стажування визначеного зразка для забезпечення контролю і стандартизації процесу відпрацювання та оволодіння практичними навиками.

Таким чином, на кафедрі сімейної медицини і терапії навчання лікарів-інтернів проводиться на сучасному рівні, що дає змогу підготувати компетентнісну модель лікаря загальної практики – сімейної медицини.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дистанційне навчання в післядипломній освіті лікарів / В.М. Ждан, В.Ю. Штомпель, Л.М. Шилкіна, М.Ю. Бабаніна [та ін.] // Матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю «Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах». – Полтава, 2015. – С. 90-91.

2. Навчальний план та уніфікована програма циклу спеціалізації (інтернатури) випускників вищих медичних навчальних закладів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина». – Київ, 2015.

3. Наскрізна програма підготовки студентів медичних факультетів та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками,

необхідними для подальшої роботи на посадах лікарів «Загальної практики – сімейної медицини». – Київ, 2015.

4. Організація підготовки лікарів за фахом «Загальна практика – сімейна медицина» на базах стажування протягом заочного етапу навчання / за ред. Гойди Н.Г., Матюхи Л.Ф., Хіміон Л.В. [та ін.]. – Київ: Наша родина плюс, 2014. – 152 с.

5. Подліанова О.І. Організація самостійної роботи лікарів-інтернів в заочній інтернатурі / О.І. Подліанова // Вісник проблем біології і медицини. – 2015. – Т. 4, вип. 2, (121). – С. 47-49.

REFERENCES

1. Zhdan VM, Shtompel' Vju, Shylkina LM, Babanina MJu, Tkachenko MV. [Distance learning in post-graduate education of doctors]. Materials of Ukrainian educational and scientific conference with international participation "The main directions of improving the training of medical personnel in modern conditions". 26.03.2015. Poltava. 2015;90-91. Ukrainian.

2. [Study plan and unified program cycle specialization (internship) graduates of medical schools, specialty "General practice - family medicine"]. Kyiv; 2015. Ukrainian.

3. [Through training program for students of medical faculty and interns to master practical skills and techniques necessary for further work in positions of doctors "General practice - family medicine"]. Kyiv; 2015. Ukrainian.

4. Gojdy NG, Matjuhy LF, Himion LV, et al. [Organization of training physicians in the specialty "General practice - family medicine" on internship database for correspondence study stage]. Kyiv. 2014;152. Ukrainian.

5. Podlianova OI. [Organization of independent work of interns in part-time internship]. Visnik problem biologii i meditsini. 2015;2,4(121):47-49. Ukrainian.